

00
10

AD FVNVS
GENEROSISSIMAE DVM VIVERET
DOMINAE

DOROTHEAE AVGVSTAE
MARGARETHAE DE WINDHEIM
NATALIBVS MOSHEMIAE

VIRI
MAGNIFICI AC GENEROSISSIMI

CHRISTIANI ERNESTI DE WINDHEIM

H. T. ACADEMIAE PRORECTORIS
PROFESSORIS PHILOSOPHIAE ET LL. OO. PVBL. ORDINARIJ
SOCIETATIS GERMANICAE ERLANGENSIS DIRECTORIS GYMNASIIQVE SCHOLARCHAE

CONIVGIS DESIDERATISSIMAE

D. XXVII MART. ANNO MDCCLXI

PIE DEFVNCTAE

SVPREMO DE CENTIS COMITATVS OFFICIO
COHONESTANDVM

ACADEMIAE FRIDERICIANAE EXPRORECTOR

D. ANDREAS ELIAS ROSSMANNVS

ACADEMIAE H. T. PROCANCELLARIVS
SERENISS. MARGGRAVIO BRANDENB. CVLMBACENSI
A CONSILIIIS AVLAE IVRIS AC HISTORIARVM
PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS

VNA CVM

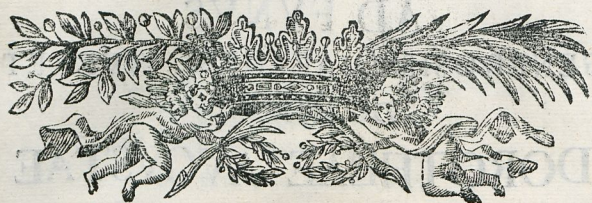
SENATV

PERAMANTER INVITAT.

ERLANGAE

TYPIS IOANNIS DITERICI MICHAELIS CAMERARII
ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

Quam dura mulierum apud Afros sit conditio, qui variarum gentium mores atque instituta norunt, haud ignorabunt. In primis Fessani et Maroccani, licet ad libidinem maxime proni sint, nilque existiment miserius, quam vxoribus carere, tantum tamen abest, vt sexui femineo tribuant honorem debitum, vt potius inepte credant, mulieres eam tantum ob causam viuere, vt liberos pariant, maritisque ministrent. Caeterum illas contemnunt, ac pro nihilo putant, adeo, vt illis ne quidem fana intrare, conuentibusque, religionis causa institutis, interesse liceat. Contra antiquissimi maiores nostri, vti prope soli barbarorum singulis vxoribus fuere contenti, ita etiam summa illas obseruantia coluerunt. Exulabat tunc e Germania nostra omnis elegantia, illiusque incolae erant aut in armis, aut in venationibus, aut iuxta focum atque ignem totos dies agebant; tegumenque eorum erat sagum, fibula, aut, si deesset, spina confertum. At mores tam inculti haud efficiebant, vt negligeretur sexus muliebris, sed ipsi illi Germani barbari, TACITO teste, feminis

minis sanctum aliquid ac prouidum inesse putabant, earumque consilia audiebant diuigenter, immo supra humanam conditionem illas extollere solebant *). Deinde, quum populares nostri litteras amare inciperent, minime putarunt, feminas esse ab earum cultura arcendas; immo illo tempore, quo in reliquis Europae partibus vix ac ne vix quidem viri animus ad artes ac scientias appulerunt, patria nostra protulit nonnullas feminas litteratas, e quibus Haduigem, Sueviae ducem, et Rosuitham, virginem sacram Gandershemensem, hic nominasse sufficiat. Recentiori autem aetate plurimum feminarum, eruditionis laude illustrium, nomina in fastos litterarios relata sunt; quas inter iure meritoque numeranda est, quam praematura cheu! morte ante aliquot dies amisimus, GENEROSISSIMA, dum viueret, DOMINA, DOROTHEA AVGVSTA MARGARETHA de WINDHEIM; cui contigit, vt cum natalium splendore, omnibusque sexus sui ornamentis, etiam variarum linguarum, multarumque rerum excellentissimarum cognitionem coniungeret. Patrem habuit virum, dum viueret, summe reuerendum atque perillustrem, IOANNEM LAVRENTIVM de MOSHEIM, immortale illud academiae Iuliae, deinde Georgiae Augustaec decus, de cuius meritis, nominis celebritate, ac muneribus, quibus functus est, grauissimis copiosus agere, plane superuacaneum foret. Mater fuit ILSABE MARGARETHA ZVM FELDE, summae virtutis spectataeque existimationis matrona, quae, anno huius saeculi XXVI. d. XIII. Junii, Helmaestadii exoptatissimam hanc filiam peperit. Non ita multo post obitus tam carae coniugis optimo marito incredibilem adferebat moerorem; quem tamen minuebat rursus auspiciatissimum illius matrimonium cum incomparabili matrona,

X 2

ELISA-

TAC. de M. G. c. VIII.

ELISABETHA DOROTHEA de HASELHORST, quae non ut nouerca, sed tamquam mater germana, amauit DOROTHEAM AVGVSTAM, mentemque tenellam praeceptis egregiis, maxime autem suo exemplo, optime formauit. Idem postea fecit, quae adhuc uiuit, perillustris ac generosissima domina ELISABETHA HENRIETTA AMALIA, ex illustri nobilique VOGTIORVM gente oriunda, quam diuus MOSHEMIVS, quum ad tertia vota transfret, elegit fociam tori, et de qua nihil tam honorifice dici praedicarique potest, quod virtutes eius non promerentur. Minime igitur mirum, DOROTHEAM AVGVSTAM in gremio tam praestantium parentum, qui nihil eorum, quae ad prouidam eius educationem facere poterant, intermiserunt, non fucatae pietatis, cunctaeque cultum laudis, quae sexum decet pulcriorem, animo induisse. Inde ab ineunte aetate inexplebili bonos libros legendi cupiditate flagrabat; quo fiebat, ut non tantum nobilissimas Europae linguas addiceret, verum etiam historiarum, aliarumque rerum utilissimarum cognitionem acciperet. In Latina lingua tantum profecerat, ut libros, ea scriptos, facile intelligeret; Gallicam vero et Italicam loquebatur expedite et eleganter. Anglice quoque docta erat, ac libros, quos Britannia felix producit, lubentissime lectitabat. Tantum autem abest, ut patrium sermonem aspernata sit, ut potius puritati eius ac nitori studuerit impense. Quam ob causam incluta sodalitas Teutonica Ienensis illam sociae honorariae titulo iudicauit dignissimam, ac licet poetriam se numquam profiteretur, existant tamen nonnullae, quas composuit, odae, quae benignam ingenii venam produunt. Ad tam varias laudes accedebat singularis modestia. Numquam enim ornamentis, industria sua partis, utebatur ad ostentationem; numquam de se dicebat

subla-

III 2 3 4 5

sublatius; numquam alias, minus doctas, contem-
 nebat. Aliena erat ab omni fastu, atque erga omnes
 comis. Adderemus, quam aequo animo omnia hu-
 mana ferre potuerit, quam liberalis fuerit et benigna
 in pauperes, nisi haec cum multis aliis communia ha-
 buisset. Anno post reconciliatam gratiam MDCCLI,
 d. V. Ianuarii, nupsit VIRO MAGNIFICO AC GENEROSISSIMO,
 CHRISTIANO ERNESTO de WINDHEIM,
 linguarum Orientis et Philosophiae in illustri hac Fri-
 dericiana professori publico ordinario longe celeberrimo,
 quem sane hoc tempore, quo ad gubernacula
 litteraria sedet, grauiissimoque munere distringitur,
 casus acerbior opprimere haud potuisset, quam vt
 tam egregia vitae ac fortunarum socia, animae suae
 dimidio, priuaretur. Quod enim MARCVS IVL-
 LIVS CICERO de filia sua Tullia praedicat, *se in ea*
habuisse, quo confugeret, ubi acquiesceret, cuius in sermone et sua-
uitate omnes curas doloresque deponeret **), illud VIR MAGNI-
 FICVS in NOSTRA certe habuit. Haec enim operam
 dedit, vt WINDHEIMVM suum, grauissimis la-
 boribus defatigatum, recrearet; immo labores ipsos
 leuaret. Itaque saepius prelo subiicienda, si forte
 non satis nitide scripta essent, sua manu elegantius
 exarabat, ac ne vocabula Graeca, Ebraica, Arabi-
 ca, impedimento essent, illa non tantum legere, ve-
 rum etiam calamo exprimere didicerat. Nihil isto
 coniugio fuit coniunctius, aut suauius. Prodicunt
 ex illo duo liberi, optima indole et liberali decora-
 que specie in spem decusque familiae vigentes, IO-
 ANNES AVGVSTVS, et HENRIETTA
 WILHELMINA DOROTHEA, qui in tenera
)(iamiam

**) CIC. L. IV. ep. VI. ad famil.

iam iam aetate orbitatis suae magnitudinem intelligunt, matremque dulcissimam flebiliter requirunt. Licet autem familiam praesenti ubique cura regeret DOROTHEA, et in obeundis frugibus et prudentis uxoris partibus insignem praestaret virtutem: tamen, inter tot negotia, non modo lectioni optimorum librorum porro vacavit, sed etiam varia scripsit. Etenim celeberrimi PREMONTVALII librum *de monogamia* germanice vertit, ac multa, quae in bibliotheca philosophica MAGNIFICI WINDHEMII, nec non in alio quodam illius opere, quod sub titulo *Bemühungen der Weltweisen des iezigen Jahrhunderts* prodit, inveniuntur, composuit. Debemus etiam illius industriae magnam partem versionis itinerarii Pocockiani, atque operis chronologici Iacsoniani. Vt nam corpus venustum, cuius compagibus includebatur tantus ac tam acer animus, minus fragile fuisset! Sed iam ab aliquo tempore variis conflictabatur infirmitatibus, ac licet opera, quam potuisset adhibere, illustris atque experientissimus DELIVS noster haud deesset, contumacius tamen se praebat malum, quam ut generosissimis remediis penitus tolli potuisset. Interdum quidem leuatum, immo sublatum, videbatur; at paullo post maiori vi atque impetu recurrebat. Inter istas valetudinis vicissitudines, animo vere Christiano, Dei O.M. arbitrio totam se permittit defuncta, atque eo minus reformidavit legem fati, quo constantius vitae suae rationes ad diuinam voluntatis nutum composuerat. Die XXVII mensis superioris, post institutam ante aliquot dies sanguinis missionem, tam belle rursus se habuit, vt

nemo

nemo putasset, mortem fores pulsare. At circiter horam noctis X repente in tantum languorem lapsa est, vt laudatus modo DELIVS (cuius verba, quibus morbi genus delineauit, infra scripsimus ***),

)(2)ultima

***) Ex quo beata nostra WINDHEMIA, quanquam corporis structuram, licet venisitam et compositam, tamen teneram, et exsensibilitate in debilitatem procliuem, naeta fuerit, Erlangam delata esset, praeter ea incommoda, quae instantis, et bis celebrati, puerperii temporibus eueniebant, inter quae tamen *haemoptysis* quoque emicabat, satis bene valebat, saltem subuenientes aegritudines breui disparebant, vt cum beatae iam nostrae sanitate restau ratione etiam ipsius amicitia, consuetudine, atque ingeniosa sodalitate denuo frui poterimus. Ante triennium autem circiter ex singulari quodam refrigerio, cum animi pathemate iuncto, in grauem, eamque inopinatum, *lypothermiam* cum symbolizantibus *rigoribus* incidit, quae in principio ambiguum tantum prognosin admittebat, deinceps autem, adhibitis neruinis discutientibus, aliisque appropriatis remediis, et congruo regimine, meliora pollicebatur. Interim ab eo tempore saepiuscule recursum minitabatur insaufum symptoma, vt etiam *synopticam* aliquoties faciem indueret. Obponebantur statim, pro re nata, medicamenta tonico-neruina, temperantia, antihyterica, pluraque alia, quae congrua videbantur, ne tam caro ipsius academiae nostrae cimelio, et dulci decori nostro, priuaremur nimis cito. Atque eo quoque peruentum est, vt b. nostra per longa interualla iterum ad consuetos labores, consuetamque mentis alacritatem, rediret. Per effluxum semestris hybernum autem *lypothermici adfectus* et fonticae *vertigines* adeo interdum reuertebantur, vt tandem lethale ali quod *animi deliquium* extimecendum esset, ex quo elatiore spiritu imbecille corpus orbaretur. Interim per vltimas hos paschales serias nouiter valere visa est, siquidem post institutam, proprio motu, ante aliquot dies venaesctionem, crasin sanguinis iam egregie mutata esse, cum hilaritate referebat, et adhuc d. XXVII. Mart. interdium laeta obambulabat, varios libros, et inter eos, breui ante obitum, beati Parentis Summi Moshemi aureum theologiae moralis opus, voluebat, cum dilectissimo marito atque liberis coenabat, atque gratos sermones miscebat. Versus decimam autem dictae diei labentis horam, *leniore saltem se dentium dolore* adfici professu, lectum petebat, atque dormitura dignissimo marito, qui adhuc lucubraciones agebat, salutem dixit. Post nonnulla autem adhuc mixta verba, subito, se *lypothermicam euasuram*, edixit, atque spiritum neruinum poposcit.

ultima illi imminere, statim significaret; postque
 post, cum incredibili omnium honorum ac totius
 urbis dolore ac moestitia, placide expiravit. No-
 strum est, illi, dum coelestium consuetudine frui,
 aeternaeque luce gaudere incipit, supremum honorem
 perfoluere. Hodie igitur hora IV pomeridiana fu-
 nus solemniter ducetur in templum academicum,
 ubi vir amplissimus atque doctissimus, IOANNES
 CHRISTIANVS ARNOLDVS, Physices Pro-
 fessor Publicus Ordinarius longe celeberrimus, colle-
 ga noster nobis coniunctissimus, defunctam laudabit.
 Facile intelligetis, CIVES, quid a Vobis expectemus.
 Postulant enim feminae clarissimae virtutes, ac re-
 uerentia, quam moestissimo viduo debetis, ut has
 exequias cumulatissime prosequamini. P. P. ipse
 calendis Aprilibus, anno salutis in pristinum restituta
 clo 1801 LXI.

poscit. Hic confestim traditur quidem, at *syncope lethali in apoplexiam terminata* iam adficitur nostra adeo, ut cum subito aduocatus confugerem, totius faciei colorem pallidum, extre-
 ma frigida et flaccida, collapsa tempora, oculos concauos, pectus rhonchoideum, vitalis sensationis, et pulsus, ne velli-
 gium quidem, inuenirem. Hanc autem tristissimam iam mortis imaginem esse, tristissimus ipse retuli. Simul equidem appor-
 tata extemplo et fortiora excitantia externa et interna admouit,
 verum astutus spiritum, quamuis placidum, tamen extremum, duxit, atque sic femina docta, amica ingeniosa, vehemens sui desiderium, et nunquam intermorituram memoriam, reliquit.

78 M. 404

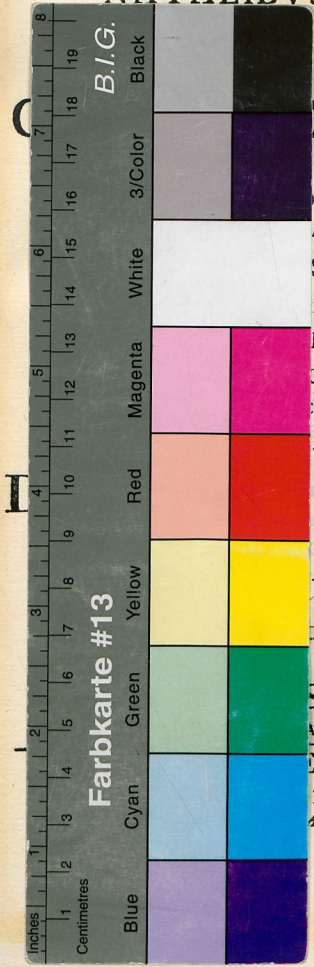
TA 70L

22
1721

AD FVNVS
 GENEROSISSIMAE DVM VIVERET
 DOMINAE
 DOROTHEAE AVGVSTAE
 MARGARETHAE DE WINDHEIM
 NATALIBVS MOSHEMIAE

VIRI
 CI AC GENEROSISSIMI
ERNESTI DE WINDHEIM
 ADEMIAE PRORECTORIS
 PHIAE ET LL. OO. PVBL. ORDINARIII
 ANGENSIS DIRECTORIS GYMNASIIQVE SCHOLARCHAE
 S DESIDERATISSIMAE
 I MART. ANNO MDCCLXI
 IE DEFVNCTAE
 CENTIS COMITATVS OFFICIO
 OHONESTANDVM
 IDERICIANAЕ EXPRECTOR
ELIAS ROSSMANNVS
 H. T. PROCANCELLARIVS
 AVIO BRANDENB. CVLMBACENSI
 LAE IVRIS AC HISTORIARVM
 DR PVBLICVS ORDINARIVS
 VNA CVM
 SENATV
 AMANTER INVITAT.
 ERLANGAE
 ITERICI MICHAELIS CAMERARII
 ADEMIAE TYPOGRAPHI.

AK

